

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/102/2022
Identifikačné číslo spisu:	1112215792
Dátum vydania rozhodnutia:	31.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1112215792.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. K., narodeného XX. O. XXXX, L., F. XX, 2/ E.. H. J., narodenej XX. C.Z. XXXX, L., F. XX, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže, Bratislava, Karloveská 2951/64, IČO: 00 157 660, zastúpenej advokátskou kanceláriou Krivák & Co, s. r. o., Bratislava, Gajova 13, IČO: 36 863 475, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25C/108/2012, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2021 sp. zn. 16Co/112/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. januára 2019 č. k. 25C/108/2012-523 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcom 1/, 2/ spoločne a nerozdielne sumu vo výške 476 692,18 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 276 922,41 eura od 23. mája 2012 do zaplattenia a zo sumy 199 769,77 eura od 04. októbra 2014 do zaplattenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.). Vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.). Priznal žalobcom 1/, 2/ voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy (výrok III.).

1.1. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že užívanie predmetných nehnuteľností žalovanou bez právneho dôvodu, teda vykonanie jej nepatriacich užívateľských oprávnení, zakladá na strane žalovanej bezdôvodné obohatenie tým, že neplatením úhrady za užívanie pozemkov nedošlo k zmenšeniu jej majetku o úhrady, ktoré by inak musela, na základe relevantného právneho titulu oprávňujúceho ju k užívaniu pozemkov, žalobcom platiť. Výška bezdôvodného obohatenia tak zodpovedá výške obvyklého nájomného v danom mieste a čase za užívanie predmetných nehnuteľností, ktoré by žalovaná musela z platnej nájomnej zmluvy za ich užívanie platiť.

1.2. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia vychádzal zo znaleckého posudku č. 71/2017 vyhotoveného dňa 12.09.2017 súdom ustanoveným znalcom A. E. Y., ktorého závery žalovaná žiadnym spôsobom nesporevala. Žalobcovia vo svojom písomnom vyjadrení k znaleckému posudku

doručenom súdu dňa 09.11.2017 s metódou výpočtu výšky nájomného použitou znalcom súhlasili, následne v konaní v rámci svojich neskorších vyjadrení opakovane namietali, že znalec v rozpore s uznesením súdu nevyčíslił trhovú nájomnú tak, ako to vyžaduje súdna prax a ustálená judikatúra, ale všeobecnú hodnotu nájmu, keď pri ohodnotení použil vyhláškou uvedené metodické postupy výpočtu nájmu a nie výpočet trhovej ceny generovanej trhom a vypočítanej porovnávaním, a to pre nedostatok podkladov.

1.3. Na základe uvedeného súd uložil žalovanej povinnosť žalobcom 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť titulom vydania bezdôvodného obohatenia za dotknuté obdobia sumu v celkovej výške 476 692,18 eura. Vo zvyšnej sume nárok žalobcov uplatnený titulom vydania bezdôvodného obohatenia zamietol, keďže ho vzhľadom na výsledky znaleckého dokazovania v tejto časti nepovažoval za dôvodný.

1.4. Uplatnený nárok žalobcov v sume 17 206,46 eura s ohľadom na žalobcami uskutočnené skutkové vymedzenie tohto nároku tak, ako je uvedené vyššie, nepovažoval za dôvodný. Žalobcami uplatnený nárok nemožno v danom prípade považovať za úžitok z bezdôvodného obohatenia, keďže predmetom bezdôvodného obohatenia v prejednávanej veci bolo užívanie cudzieho pozemku bez nájomnej zmluvy či iného titulu oprávňujúceho užívať cudziu vec, kedy taký užívateľ nie je schopný spotrebované plnenie v podobe výkonu práva užívania cudzej veci vrátiť, a preto je povinný nahradiť bezdôvodné obohatenie peňažnou formou. Žalobcami vymedzený nárok teda nie je možné v danom prípade považovať za hospodársky prospech, ktorý by pribudol k veci, ktorá má byť ako bezdôvodné obohatenie vydaná tak, ako to má na mysli ustanovenie § 458 ods. 2 OZ. Vzhľadom na uvedené súd nárok žalobcov na zaplatenie sumy 17 206,46 eura vrátane uplatneného úroku z omeškania z tejto sumy zamietol.

1.5. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP za použitia analógie podľa článku 4 Civilného sporového poriadku.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej uznesením z 30. apríla 2021 sp. zn. 16Co/112/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.1. V odôvodnení uviedol, že v nadväznosti na otázku zákonného zastúpenia štátu hodno zdôrazniť, že § 3 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z., ktorý upravuje, kto koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorého správu vykonáva správca podľa § 1 ods. 1 citovaného zákona, je normou procesnou. Otázka, ktorý štátny orgán vzhľadom na obsah a povahu daného sporu má v mene Slovenskej republiky ako žalovanej konať, teda nie je otázkou hmotnoprávnou, ale je otázkou procesnou. Pokiaľ preto v priebehu konania došlo k odňatiu správy majetku štátu a správcom majetku štátu sa stal iný subjekt, potom organizácia, ktorej správa bola odňatá, stráca zo zákona postavenie zákonného zástupcu štátu vo veciach týkajúcich sa majetku, ktorý spravovala. Ak potom na zákonnú zmenu správcu majetku štátu nereagovali v priebehu konania žalobcovia, vhodným opatrením k odstráneniu tohto nedostatku (§ 161 ods. 3 CSP) zo strany súdu bola výzva adresovaná žalobcom, aby v určenej lehote uviedli ten štátny orgán, ktorý je oprávnený zastupovať štát v konaní; o tom, o ktorý štátny orgán sa jedná, mal súd žalobcov poučiť; súd prvej inštancie však aj sám mal na zmenu zastúpenia žalovanej reflektovať z úradnej povinnosti (ex officio), pretože ide o zmenu zastúpenia štátu, ktorá vyplýva priamo zo zákona (§ 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z.), pričom podľa § 73 CSP na konanie štátu pred súdom sa použijú ustanovenia osobitného predpisu o konaní za štát.

2.2. Uložil súdu prvej inštancie postupovať podľa § 73 CSP, podľa ktorého na konanie štátu pred súdom sa použijú ustanovenia osobitného predpisu o konaní za štát; z úradnej moci prihladne na zmenu štátneho orgánu oprávneného konať za štát a ako so zákonným zástupcom žalovanej bude v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z. konať s tým, kto vykonáva správu majetku štátu, ktorého sa spor týka, t. j. Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP. Namietali, že právo žalobcov na spravodlivý proces bolo porušené svojvôľou odvolacieho súdu v extrémnej miere. Slovenský inštitút mládeže v tejto veci stratil postavenie zákonného zástupcu Slovenskej republiky dňa 26.05.2015, postavenie zákonného zástupcu nadobudlo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podala IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže dňa 21.01.2019, z

uvedeného vyplýva, že v čase podania odvolania osoba, ktorá podala odvolanie IUVENTA nebola oprávnená konať v mene strany sporu Slovenskej republiky. Navrhli, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a odmietol odvolanie podané neoprávnenou osobou.

4. Žalovaná navrhla dovolanie žalobcov ako neprípustné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. a) CSP, jedná sa o žalobkyňu 2/, žalobca 1/ nemá vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a nie je v dovolacom konaní zastúpený advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je potrebné odmietnuť, pretože dovolanie žalobkyne 2/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné [§ 447 písm. c) CSP], dovolanie žalobcu 1/ je potrebné odmietnuť, pretože neboli splnené podmienky podľa § 429 [§ 447 písm. e) CSP]. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd zmätočnosti, ktoré sú vymenované v ustanoveniach § 420 písm. a) až f) CSP. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Pokiaľ je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

8. Žalobkyňa 2/ dovolaním napadla uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil uznesenie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Z uvedeného je zrejmé, že sa nejedná o rozhodnutie vo veci samej, ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V dôsledku zrušenia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom a vrátenia veci na ďalšie konanie, nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znova o nej koná a rozhoduje. Uznesenie odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vracia na ďalšie konanie je síce dôsledkom vecného prejednania veci, avšak nerozhodol konečne o právach a povinnostiach strán.

9. V súvislosti s podaným dovolaním smerujúcim proti zrušujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bola vec vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (žalobkyňou 2/), dovolací súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 19/2017, ktorého právna veta znie: „Dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, proti ktorému je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku“.

10. Treba zdôrazniť, že samotná poloha zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu o zrušení rozhodnutia súdu prvej inštancie a vrátením veci tomuto súdu na ďalšie konanie otvára sporovým stranám možnosť v pokračujúcom spore uplatniť všetky svoje procesné práva vrátane práv na využitie riadnych, prípadne aj mimoriadnych opravných prostriedkov.

11. Najvyšší súd vzhľadom na uvedené dovolanie žalobkyne 2/ ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP bez skúmania, či v konaní došlo k dovolateľkou namietanej procesnej nesprávosti, dovolanie žalobcu 1/ odmietol podľa § 447 písm. e) CSP, keďže žalobca 1/ nebol v dovolacom konaní zastúpený advokátom a jeho dovolanie nebolo ani spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

12. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.